

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRATKÉ CLANKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

08251\00

9395458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Obr. 10. Kralice na Hané, Průmyslová zóna města Prostějova. Jímka s výtřevou datovaná do 14. století (obj. 793).
Kralice na Hané. Industriezone der Stadt Prostějov. Die Latrine mit hölzerner Auskleidung, 14. Jahrhundert.

sahající někdy od mladohradistiho období až k přelomu 14. a 15. století („klasické zásobní jámy“, jímky s výtřevou, studna s kamenným roubením aj.).

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Literatura

Šrot, J. 1986: K historii zaniklých Rakousek a Staré Vsi, Zprávy Muzea Prostějovska v Prostějově 2/86, 33–35, Prostějov.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Früh- bis Spätmittelalter. Siedlung, Dorfwüstung Stará Ves. Rettungsgabung.

KUNOVICE (okr. Uherské Hradště)

Kostel sv. Petra a Pavla. Středověk, novověk. Oltářní krypta.

Na základě žádosti Kunovic, místního farního úřadu a předchozího výzkumu v prostoru kněžiště v září roku 2003 pokračoval v dubnu roku 2004 výzkum v kostele sv. Petra a Pavla v Kunovicích za účelem ověření existence oltářní krypty, známé doposud z ústního podání.

Po vyzvednutí oltářní desky se objevil otvor o rozměrech 163 x 71 cm, který obsahoval vrstvu naplocho kladených cihel, občas prolévaných chudou maltou a vysypaných pískem. Tato vrstva byla již těsně pod oltářní deskou, tj. 30 cm nad vlastní podlahou kostela. Skrývka prostoru pod oltářní deskou pokračovala stejným způsobem, tj. její výplň, vlastně druhotný zásyp, byla rozebíráním plošně kladených cihel. Nic nenavštěvovalo ukončení případné krypty z její vrchní části valeným obloukem.

Na východním profilu oltáře, tj. pod oltářem samotným, pokračovalo cihlové zdivo ještě do hloubky 35 cm pod podlahu kostela, což odpovídalo cca 5 vrstvám cihel, zdivo nasedalo přímo na kompaktní vrstvu z tmavě hnědé hlíny. Naopak na protějším severním profilu, směrem do kněžiště a na obou kratších stranách prostoru pokračovalo cihlové zdivo. Na obou

kratších stranách, tedy na západní a jižní straně, tohoto prostoru se pod oltářní deskou začínaly objevovat zbytky valeného oblouku, což nasvědčovalo tomu, že prostor pod oltářem byl již jednou vybrán, oblouk byl narušen a druhotně zasypán. Cihlová vrstva u východního profilu pod oltářem tak vlastně oddělovala prostor vlastní krypty a hliněného profilu. Po dalším postupném skrývání se ve východním profilu pod oltářem v hliněné vrstvě v hloubce 70 cm pod oltářem vyrýsovala část zdi z hrubých pískovcových kamenů kladených na nekvalitní šterkovou maltu. Zdivo bylo 60 cm mocné a odpovídalo svým charakterem základovému zdivu kostela zkoumanému v roce 2003 při úpravách podlahy v kostele. Zeď zpevňovala prostor pod oltářem a byla starší než dodatečně vyzděná krypta pod oltářní deskou. Lze uvažovat o období stavby kostela, tj. o epoše pozdního středověku, tedy závěru 15. století. Pod touto zdí pod oltářem byla již kompaktní šterková vrstva až do hloubky 200 cm od hrany oltářní desky, tj. do 170 cm od úrovně podlahy kostela.

Pro případné ověření možného prostoru pod oltářem byla do východního profilu pod výše uvedenou kamennou zeď vyražena sonda. Na základě ústního podání se pod oltářem předpokládá dutý prostor. Sonda měla rozměry 20 x 50 cm a byla ražena do profilu až do hloubky 93 cm do prostoru pod oltářem. Podařilo se tak zjistit i šířku výše uvedené zdi, tedy 60 cm. Prostor v sondě byl ražen v kompaktní nenarušené šterkové vrstvě a svou hloubkou sahal až ke druhé, odvrácené straně oltáře směrem k sakristii. Jakýkoliv prostor pod oltářem tak mohl být vyloučen. Ze severní strany byl prostor hrobky vyzděn až do hloubky 170 cm od podlahy kostela.

Hrobka pod oltářní deskou, jejíž hloubka dosahovala až do 170 cm pod podlahu kostela, měla následující rozměry: v hloubce 30 cm pod podlahou kostela šířku 80 cm a délku 160 cm (zúženo díky sbíhajícím se obloukům), v hloubce 150 cm šířku 90 cm a délku 240 cm. Hrobka tedy nebyla velká a otázkou zůstává, zdali někdy sloužila k uložení zemřelého. Výzkum to nepotvrdil, její vnitřní prostor byl poměrně stísněný, navíc druhotně zasypán, neulehlý, vyžadující pažení od hloubky 130 cm. Hrobka byla zejména ve valeném oblouku a obou bočních stranách porušena. Vzhledem k tomu, že cihly, kterými byl prostor hrobky vyložen, byly dělány strojově, dalo se předpokládat, že byla primárně otevřena někdy v polovině minulého století.

Za účelem ověření případných dřívějších prací na oltáři, výkopů v kněžišti atd. byla díky správci farnosti P. Jaroslavu Poláchovi prostudována dvousvazková farní kronika, konkrétně za léta 1898–1981. Nejpravděpodobnější dobou zásahu do prostoru pod oltářní deskou je rok 1977, z tohoto roku je ve farní kronice zápis o postavení provizorního oltáře, převezeneho z Uherského Hradiště z důvodu prací na „definitivním oltáři a úpravě celého presbytáře“. (Farní kronika, 2. sv., str. 351) Z roku 1978 je dále záznam o odkopání terénu po celém obvodu kostela z důvodu odvlhčení zdiva a odstranění vlhkých omítek uvnitř i vně kostela i v sakristii, o oltáři však již zmínka není.

Výzkum v prostoru oltáře v kostele sv. Petra a Pavla prokázal existenci pohřební krypty v prostoru pod oltářní deskou, nikoliv pod oltářem samotným. Zásyp krypty byl druhotný, bez jakýchkoliv archeologických nebo antropologických nálezů a pravděpodobně nebyl využit k uložení pohřbu. Výzkum

zachytil opět i část základové zdi kostela, pravděpodobně z období vrcholného středověku.

Miroslav Vaškových, SM Uherské Hradiště

Pramen

Farní kronika 1898–1981, 2 sv., Římskokatolický farní úřad Kunovice.

Resumé

Kunovice (Bez. Uherské Hradiště), Pfarrkirche. Mittelalter, Neuzeit. Sondierung.

LELEKOVICE (okr. Brno-venkov)

„Hrad“. Středověk. Předhradí. Záchraný výzkum.

Na základě smlouvy mezi obcí Lelekovice a ÚAPP v Brně byla v letech 2003 a 2004 provedena druhá a třetí etapa výzkumu související s plánovanými úpravami předhradí lelekovického hradu na hřbitov. Výzkum mohl navázat na sondáž provedenou roku 1989 a na plochu odkrytou v roce 2002. Při archeologickém výzkumu byly zjištěny kulturní vrstvy, objekty a křivkové jamky související s existencí předhradí lelekovického hradu v druhé polovině 14. stol. a se zánikem tohoto hradu roku 1401. Vrstvy byly narušeny a překryty stavbou budovy, jejíž dochované zbytky byly postaveny z kamene s omezeným použitím cihel. Podařilo se dokončit výzkum celého půdorysu uzavřeného dvorce s vjezdem od severu. Na jižní a západní straně ke dvoru přiléhá budova půdorysu ve tvaru L, u níž je možno rozeznat nejméně dvě stavební fáze. Ke starší fázi patří podsklepená budova čtvercového půdorysu o délce strany 9,5 m. Dva sklepy pod budovou byly přístupné ze dvora šijemi od severovýchodu, přičemž ze severního sklepa vedly schody vytesané ve skalním podloží do „lochu“ trojúhelníkovitého půdorysu o délce strany 3 až 3,5 m. Ve druhé stavební fázi byly na jižní straně ke dvoru a k stojící budově připojeny další dvě prostory. Na jižní straně ve vzdálenosti 3 m od budovy byly objeveny zbytky zdíva rovnoběžného s jižní stěnou. Nálezy včetně mince a zlomků komorových kachlů datují existenci dvorce do druhé poloviny 15. stol. Zatím zůstává otevřenou otázkou, zda se jedná o sídlo Dupníků z Nitkovic či o faru.

Josef Unger, ÚAPP Brno

Resumé

Lelekovice (Bez. Brno-venkov). Mittelalter. Vorgurg. Rettungsgrabung.

LIPNÍK NAD BEČVOU (k. ú. Podhoří, okr. Přerov)

„Křiby“. Pravěk, středověk, novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalita Lipník nad Bečvou V – Podhoří, trať „Křiby“, se nachází na pravé straně cesty z Lipníku nad Bečvou do Podhoří, cca 0,5 km od jižních hranic obce.

Lokalita je rozložena na obou březích potoka Jezernice v nadmořské výšce 294,0–304,0 m. a je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25-11-25, těmito koordináty: 193 mm,

od západní sekční čáry (ZSČ) a 287 mm od jižní sekční čáry (JSČ), 194 mm od ZSČ a 281 mm od JSČ, 222 mm od ZSČ a 286 mm od JSČ, 220 mm od ZSČ a 291 mm od JSČ.

Archeologické práce na lokalitě proběhly ve dvou etapách. Během první etapy byla v listopadu 2003 provedena skrývka orníční vrstvy za současného archeologického dohledu. Druhá etapa, samotný archeologický výzkum, proběhla v měsíci dubnu roku 2004.

Západní část lokality se rozkládá na svahu kopce, který dost prudce klesá k pravému břehu potoka. V této části lokality byl objeven v bezprostřední blízkosti vodního toku jeden objekt, který lze na základě nalezených keramických střepů zařadit do období novověku.

Východní část lokality se nachází v inundačním údolí potoka. Z důvodu absence archeologických objektů byla ověřena třemi kontrolními sondami, ve kterých však nebyly objeveny stopy antropogenní činnosti. Přesto zde byly během skrývky ornice nalézány keramické střepy datované do období pravěku a středověku, které sem byly spláchnuty z okolních kopců a které ukazují, že v nejbližším okolí lokality lze počítat se stopami pravěkého a středověkého osídlení

Arkadiusz Tajer, AC Olomouc

Resumé

Lipník nad Bečvou (Kataster Podhoří, Bez. Přerov). „Křiby“. Siedlung. Mittelalter – Neuzeit. Rettungsgrabung.

LITOVEL (okr. Olomouc)

Husova ul., parc. č. 187. Vrcholný středověk. Město. Záchraný výzkum.

Souřadnice: X = -1108346,28, Y = -558456,63; X = -1108328,56, Y = -558453,42

V podzimních měsících (říjen až listopad) roku 2004 byla na nárožní parcele č. 187 ulice Husovy a Jungmannovy realizována zjišťovací sonda v délce 18 m a o šířce 1,5 m. Sonda měla za cíl ověřit stratigrafii lokality, poznat charakter zástavby a především definovat možné ohrožení archeologických památek vzhledem k záměru výstavby budovy rehabilitačního zařízení v roce 2005.

Sonda orientovaná ve směru sever-jih svým severním koncem zasahovala až těsně k uliční čáře Husovy ulice a jižním koncem přiléhala ke zdívu domu č. p. 739. Podařilo se tak provést takřka ideální řez městištěm.

Podloží (k. 141) tvořené světle namodralými jíly bylo zachyceno v hloubce 1,9–2 m pod povrchem. V severní polovině sondy však na úseku o délce 9 m podloží tvořil jemnozrný písek (k. 164). Vzhledem ke skutečnosti, že při archeologickém výzkumu kanalizace v roce 2003 (Šlězár – Falťánek 2004) bylo podloží v Husově ulici tvořeno jíly, mohla maximální šířka pásu písku dosahovat kolem 13 m a popsaná situace má snad souvislost s tokem ramene řeky Moravy zvaného Nečiz v době před lokací města.

Podloží zvolna přecházelo ve vrstvu zkulturněného podloží o mocnosti až 30 cm (k. 157, 244); od podloží se lišilo ulehlostí a nahodilými zlomky mazanic, uhlíků a dřev. Do nejstaršího horizontu lokace města (2. pol. 13. stol.) pak spadají tmavě hnědé organogenní uloženiny k. 230 a 138 s odštěpkou stavebního (?) dřeva po celé ploše sondy. V jižní polovině sondy pak